

INTERPOLIS

'18

 BELIANUM

BANSKÁ BYSTRICA

2019

INTERPOLIS

'18

 BELIANUM

BANSKÁ BYSTRICA

2019

Banská Bystrica 2019

Vedecký výbor:

Doc. PhDr. Branislav Kováčik, PhD.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Prof. PhDr. Ján Koper, PhD.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Prof. PhDr. Peter Terem, PhD.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Prof. nadzw. dr hab. Donat Mierzejewski

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

Dr. Grzegorz Pożarlik, PhD.

Uniwersytet Jagielloński w Krakowie

Prof. PhDr. Michal Klíma, M.A. CSc.

Metropolitní univerzita Praha

Doc. PaedDr. Milan Vošta, PhD.

Katedra mezinárodních vztahů a evropských studií MUP

Prof. Gilles Rouet, DrSc.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Doc. Ing. Ján Králik, CSc.

Fakulta verejnej politiky a verejnej správy, Vysoká škola Danubius -Sládkovičovo

Doc. PhDr. et. Mgr. Peter Ondria, PhD.

Fakulta verejnej politiky a verejnej správy, Vysoká škola Danubius –Sládkovičovo

Doc. PhDr. Dalibor Vlček, CSc.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Doc. Mgr. Jaroslav Ušiak, PhD.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Doc. PhDr. Rastislav Kazanský, PhD., MBA

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Doc. Ing. Jiří Dušek, PhD.

Vysoká škola evropských a regionálních studií, České Budějovice

Dr. h. c. prof. Ing. Pavel Nečas, PhD., MBA

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB v Banskej Bystrici

Doc. PhDr. Peter Horváth, PhD.

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Doc. PhDr. Václav Soukup, CSc.

Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů, Praha

prof. dr. sc. Ivica Musić

Faculty of Humanities and Social Sciences University of Mostar

prof. dr. sc. Mate Buntić

Faculty of Humanities and Social Sciences University of Mostar

Doc. dr. sc. Gordana Iličić

Faculty of Humanities and Social Sciences University of Mostar

Dr. h. c. prof. nadzw.dr hab. Antoni Olak

Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Administracji w Lublinie

Recenzenti:

PhDr. Martina Bolečeková, PhD.

Mgr. Dávid Kollár, PhD.

doc. PhDr. Branislav Kováčik, PhD., EMBA

Mgr. Simona Kováčová, PhD.

doc. Ing. Katarína Liptáková, PhD.

doc. PhDr. et Mgr. Peter Ondria, PhD.

PhDr. Peter Rosputinský, PhD.

doc. PhDr. Daniela Škutová, PhD.

JUDr. Matúš Štulajter, PhD.

doc. Mgr. Jaroslav Ušiak, PhD.

Organizačný výbor:

Mgr. Dominika Cevárová

Mgr. Kristína Kiššová

Mgr. Jozef Michal Mintal

Mgr. Vladimír Müller

Editori zborníka:

Mgr. Dominika Cevárová

Mgr. Kristína Kiššová

Mgr. Jozef Michal Mintal

Mgr. Vladimír Müller

Zborník vedeckých prác vznikol s finančnou podporou Vysokej školy medzinárodných a verejných vzťahov v Prahe. Za obsahovú a jazykovú stránku textu je zodpovedný autor konkrétneho príspevku.

© Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2019

Edícia: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov UMB

ISBN 978-80-557-1536-0

OBSAH

OCHRANA FINANČNÉHO SPOTREBTEĽA	9
<i>Stanislav Birošík</i>	
OPRÁVNENIE ODOPRIEŤ PLNENIE V ZMYSLE UST. § 326 OBCHODNÉHO ZÁKONNÍKA.....	17
<i>Stanislav Birošík, Michaela Kútiková</i>	
PREZIDENTSKÉ OBDOBIE BARACKA OBAMU	22
<i>Kristína Bolemanová</i>	
MODELOVANÁ SPOLUPRÁCA MEDZI ŠTÁTOM ZRIADENÝMI ĽUDSKO-PRÁVNÝMI INŠTITÚCIAMI NA SLOVENSKU: APLIKÁCIA TEÓRII RACIONÁLNEHO VÝBERU A DILEMY VÄZŇOV	30
<i>Eduard Csudai</i>	
REGIONÁLNI EKONOMIKA A ZDROJE EKONOMICKÉHO RÚSTU – TEORETICKÉ KONCEPTUALIZACE	48
<i>Jiří Dušek</i>	
ELEKTRONICKÝ MONITORING OSÔB V KONTEXTE <u>ALTERNATÍVNYCH</u> TRESTOV.....	59
<i>Erik Elias</i>	
GENERACE IDENTITY: KRITICKÉ ZAMYŠLENÍ NAD NĚKTERÝMI ASPEKTY IDEOLOGIE.....	68
<i>Ondřej Filipec</i>	
ODDLŽENIE FYZICKEJ OSOBY	77
<i>Júlia Floreková</i>	
VOLEBNÝ SYSTÉM DO SAMOSPRÁV A VOĽBY V SLOVENSKEJ REPUBLIKE - TEÓRIA A PRAX V NÁRODNOSTNE ZMIEŠANÝCH ÚZEMIACH	84
<i>Marián Gešper</i>	
REALITA ALEBO ILÚZIA? PRÁVO OZBROJENÝCH KONFLIKTOV DNEŠNÉHO SVETA: KONFLIKT NA KRYME.....	92
<i>Rebecca Lilla Hassanová</i>	
VITÁLNE ZAHRANIČNOPOLITICKÉ ZÁUJMY ČIERNEJ HORY V KONTEXTE INTEGRÁCIE DO NATO.....	97
<i>Roman Hlobeň</i>	

VZDELÁVANIE A SOCIÁLNE MÉDIÁ AKO FORMOVATELE NÁZOROVEJ ORIENTÁCIE U MLÁDEŽE – HROZBY A PRÍLEŽITOSTI	104
<i>Petra Jankovská</i>	
ZMENY V PRÁVNEJ ÚPRAVE ŠTATUTÁRNYCH ORGÁNOV OBCHODNÝCH SPOLOČNOSTÍ.....	112
<i>Jakub Kajba</i>	
KLADY A ZÁPORY ZUŽOVANIA SUVERENITY ŠTÁTU ROZVÍJAJÚCICH SA KRAJÍN: ASPEKTY DOBROVOLEHNÉHO PODDANIA SA INTEGRÁCIÍ A GLOBALIZÁCIÍ.....	119
<i>Michael Kelemen</i>	
STAV A VÝVOJ IMPLEMENTÁCIE EURÓPSKÝCH FONDÓV V ČESKEJ REPUBLIKE V PROGRAMOVOM OBDOBÍ 2014-2020 S VÝHLADOM NA PROGRAMOVÉ OBDOBIE 2021-2027	125
<i>Vladimír Kováčik</i>	
NOVÉ PRAVIDLÁ FINANCOVANIA VOLEBNÝCH KAMPAŇÍ PRE KOMUNÁLNE VOĽBY 2018.....	136
<i>Simona Kováčová</i>	
CONVERSION CAPACITY OF THE EUROPEAN ECONOMIC INTEREST GROUPING WITH ITS REGISTERED OFFICE IN POLAND	144
<i>Grzegorz Kozieł</i>	
VYUŽITIE FENOMÉNU APPEARANCE MANAGEMENT V POLITICKOM MARKETINGU	151
<i>Jessica Kriška</i>	
MLČANLIVOSŤ, TAJOMSTVO A DAŇOVÉ TAJOMSTVO	158
<i>Patrik Kukuľa</i>	
NÁSTROJE VEREJNEJ POLITIKY A MIESTNEJ SAMOSPRÁVY NA SLOVENSKU	163
<i>Katarína Liptáková - Jozef Krnáč</i>	
HYBRIDIZATION IN COMMUNICATION PRACTICES USED IN PUBLIC SPHERE – THE CASE OF THE CZECH REGIONAL MUNICIPALITIES.....	173
<i>Lucia Makýšová</i>	
INFORMAČNO – KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE AKO NÁSTROJ RODOVO PODMIENENÉHO NÁSILIA	181
<i>Veronika Marenčinová</i>	

INFIDELITY – SOCIOECONOMIC DRIVERS OR BIOLOGICAL NEEDS?	189
<i>Dávid Melas</i>	
KOMPARÁCIA INŠTITÚTU REFERENDA V PODMIENKACH VYBRANÝCH EURÓPSKÝCH KRAJÍN	196
<i>Matúš Meluš</i>	
THEORETICAL REFLECTION ON THE LEGAL ISSUE OF CULTURAL DEFENCE CONCEPT PRESENTED IN THE SELECTED ASPECTS OF POLISH LAW	207
<i>Michał Mierzejewski</i>	
OBCHODNÉ VZŤAHY EÚ – USA POČAS ADMINISTRATÍVY DONALDA J. TRUMPA	214
<i>Vladimír Müller</i>	
BEZPEČNOSTNÁ POLITIKA ŠTÁTU S DÔRAZOM NA VNÚTORNÚ BEZPEČNOSŤ SLOVENSKEJ REPUBLIKY	219
<i>Pavel Nečas – Ľubomír Hreha</i>	
NÁROK NA ZMLUVNÚ POKUTU	228
<i>Nikola Némethová</i>	
PROBLÉMY DOKAZOVANIA DOMÁCEHO NÁSILIA	234
<i>Peter Papáček</i>	
NA CESTĚ ZA ZDRAVÍM NESTÁTNÍCH NEZISKOVÝCH ORGANIZACÍ	241
<i>Jakub Pejcal</i>	
CISTERCIÁNSKA EKONOMIKA AKO INŠPIRÁCIA MODERNEJ SAMOSPRÁVY	248
<i>Martin Píry</i>	
UZNANIE ŠTÁTU SLOVENSKOU REPUBLIKOU:PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA JUHOSUDÁNSKA REPUBLIKA	254
<i>Peter Rosputinský</i>	
MIGRÁCIA A BEZPEČNOSTNÉ HROZBY	263
<i>Natália Schneiderová</i>	
VYBRANÉ DROGOVÉ TRESTNÉ ČINY A VÝVOJ JUDIKATÚRY VO VZŤAHU K DROGOVEJ TRESTNEJ ČINNOSTI	269
<i>Eva Sihelníková – Natália Hangáčová</i>	
POSTUP ZAMESTNÁVATEĽA PRI VÝPOVEDI ZAMESTNANCOVI Z DÔVODU NADBYTOČNOSTI	276
<i>Jana Slivka Bedlovičová</i>	

INTERPRETÁCIA VYBRANÉHO TEXTU – ROZBOR ŠTÚDIE SIMON, P. 2012. FRANCÚZSKA NÁRODNÁ IDENTITA A INTEGRÁCIA: KTO PATRÍ DO NÁRODNÉHO SPOLOČENSTVA?	283
---	------------

Veronika Ticháňová

ČLENSTVO V NATO: DIMENZIA NOVÝCH HROZIEB?	289
--	------------

Dominika Trubenová

KONFLIKTNÉ PRVKY V MEDZINÁRODNÝCH SYSTÉMOCH	295
--	------------

Jaroslav Varecha

SUDCOVSKÁ TVORBA PRÁVA.....	306
------------------------------------	------------

Bystrík Vidašič

OCHRANA FINANČNÉHO SPOTREBITEĽA

THE PROTECTION OF FINANCIAL CONSUMER

Stanislav Birošík

ABSTRAKT

Právny stav, ktorý momentálne prevláda v slovenskom právnom poriadku vo veciach ochrany finančného spotrebiteľa je pomerne členitý a nejednotný. Pozostáva z niekoľkých samostatne existujúcich zákonov, ktoré upravujú fungovanie finančného trhu a jeho jednotlivých účastníkov. V rámci rozsahu publikácie sa venujeme vymedzeniu pojmu „finančný spotrebiteľ“, rozoberáme existujúce právne predpisy prostredníctvom ktorých sa poskytuje finančnému spotrebiteľovi náležitá ochrana a to najmä s prihliadnutím na ich dôležitosť v danej oblasti za posledné obdobie. Objasňujeme podstatné inštitúty ktoré priniesli najnovšie právne úpravy v danej problematike. Rozoberáme základné oblasti priznaných právomocí orgánov dohľadu nad finančným trhom ich fungovanie a vplyv na ochranu finančného spotrebiteľa s osobitnou pozornosťou na najdôležitejšie inštitúcie ochrany finančného spotrebiteľa. Pozornosť venujeme aj tomu akým spôsobom a kde sa finančný spotrebiteľ môže domáhať náležitej ochrany a pomoci.

Kľúčové slová: *finančný spotrebiteľ, finančný trh,*

Finančný spotrebiteľ

Finančný trh predstavuje miesto v rámci ktorého dochádza k pohybu voľných finančných prostriedkov a ich následného využitia. Jedným zo subjektov, ktorý sa v rámci finančného trhu pohybuje, sú aj spotrebiteľia. Všeobecné vymedzenie pojmu spotrebiteľ môžeme nájsť hneď v niekoľkých právnych predpisoch. Tými najdôležitejšími sú Občiansky zákonník, zákon č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa, zákon č. 161/2011 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri poskytovaní niektorých služieb cestovného ruchu a zákon č. 129/2010 o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách. Tieto právne predpisy v zásade vymedzujú pojem spotrebiteľ takmer identicky a to ako „*fyzickú osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti, zamestnania alebo povolania*“ (Národná rada Slovenskej republiky, 2007, §2). Definíciu pojmu finančný spotrebiteľ by sme v týchto právnych predpisoch hľadali márne. Jediným právnym predpisom, ktorý operuje s pojmom finančný spotrebiteľ je zákon č. 266/2005 Z. z. o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách poskytovaných na diaľku. V zmysle tejto právnej úpravy je finančným spotrebiteľom „*fyzická osoba, ktorej sa výlučne na osobnú spotrebu poskytujú finančné služby na základe zmluvy a ktorá pri jej uzatváraní a plnení nekoná v rámci svojho zamestnania, povolania alebo podnikania*“ (Národná rada Slovenskej republiky, 2005, §2 ods. d.). Svoju snahu o materiálnu definíciu pojmu finančný spotrebiteľ zákonodarca zavŕšil už v roku 2009 a to v rámci návrhu zákona o ochrane finančného spotrebiteľa, kde finančného spotrebiteľa definoval ako „*fyzickú osobu, ktorej sa poskytuje finančná služba a ktorá pri uzatváraní zmluvy o finančnej službe a plnení z nej nekoná v rámci svojho zamestnania alebo*

podnikateľskej činnosti a ktorá využíva finančné služby pre osobnú potrebu alebo pre potrebu príslušníkov svojej domácnosti“ (Strémy, 2015, s. 31). Tento zákon sa však z dôvodu jeho zásadných chýb a hromadnej pripomienky nikdy nerealizoval. Preto legislatívne vymedzenie pojmu finančný spotrebiteľ zostalo len v rovine teoretickej.

Medzi základné funkcie demokratických právnych štátov patrí aj poskytovanie náležitej ochrany slabším zmluvným stranám. Jednou z týchto slabších zmluvných strán je aj finančný spotrebiteľ. Dôvodov na ochranu finančného spotrebiteľa je hneď niekoľko. Tieto dôvody sú výsledkom prebiehajúcej integrácie únijnej legislatívy ako aj snaha jednotlivých členských štátov poskytnúť primerané nástroje ochrany pri poskytovaní finančných služieb na čo má v neposlednom rade vplyv aj nárast poskytovateľov a sprostredkovateľov finančných služieb, ktorý badať v posledných rokoch. Týmito dôvodmi sú najmä postavenie finančného spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany čo pramení predovšetkým z jeho postavenia ekonomicky slabšieho účastníka zmluvných vzťahov. Druhým podstatným dôvodom je nedostatok informácií poskytovaných spotrebiteľom a z toho prameniaca informačná asymetria medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Potrebou zmiernenia tejto informačnej asymetrie a vytvorením jednoznačného nástroja na ochranu finančného spotrebiteľa sa zaoberal už spomínaný návrh zákon z dielne Ministerstva financií SR o ochrane práv spotrebiteľa na finančnom trhu, ktorého účelom malo byť posilnenie ochrany spotrebiteľa pri poskytovaní a sprostredkovaní finančných služieb čo malo smerovať k zmierneniu informačnej asymetrie. V neposlednom rade môžeme za jeden z dôvodov na ochranu finančného spotrebiteľa považovať finančnú negramotnosť a s ňou súvisiace nedostatočné finančné vzdelávanie. Tento názor potvrdzujú aj zistenia prieskumu, ktorý v roku 2016 realizovala Slovenská banková asociácia výsledkom ktorého bolo zistenie, že finančná gramotnosť na Slovensku je ešte nižšia ako sa predpokladalo. Prieskum bol zameraný na vedomosti spotrebiteľov o bankových produktoch dostupných na trhu. Viac ako polovica respondentov si nedokázala vybrať výhodnejší z dvoch terminovaných vkladov a len 19 % Slovákov rozumie, že ročná úroková sadzba je skutočná cena pôžičky. Do prieskumu sa zapojilo 107 respondentov vo veku 18 až 75 rokov, ktorí boli klientmi minimálne jednej banky. Priemerné skóre respondentov bolo v indexe 0,56 bodu. To znamená, že priemerne bolo správne zodpovedaných 56 % otázok. Najlepšie sa darilo ľuďom s vysokoškolským vzdelaním, v priemere dosiahli skóre 0,66. Samostatne zárobkovo činné osoby (0,65 b) a ľudia vo veku 26 až 45 rokov (0,6 b) tiež dosiahli nadpriemerné výsledky. Najhoršie dopadli ľudia so základným vzdelaním (iba 0,43 b), ľudia vo veku 66 až 75 rokov (0,44 b), nezamestnaní (0,47 b) a dôchodcovia (0,48 b) (Balogová, 2016).

Základom ochrany slabšej zmluvnej strany v každom demokratickom právnom štáte sú legislatívne prostriedky. V posledných rokoch bolo prijaté pomerne veľké množstvo zákonov, noviel a iných právnych predpisov, ktorých obsahom bolo posilniť ochranu finančného spotrebiteľa. Obsahom týchto zmien bola rozsiahla matéria úpravy vzťahov, práv a povinností medzi jednotlivých účastníkov zmluvných strán so slabšou stranou ako aj rozsiahla úprava oprávnení orgánov verejnej moci vo vzťahu k snahe o zvýšenie ochrany finančného spotrebiteľa. Za jednu z najdôležitejších zmien možno považovať prijatie zákona č. 35/2015 Z. z. z 3. februára 2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách spotrebiteľov.

Zámerom prijatia tejto novely zákona č. 129/2010 Z. z. bolo najmä prispieť k zvýšeniu transparentnosti a dohľadu nad trhom spotrebiteľských úverov. Novelou sa zaviedli dve meritórne zmeny a to zavedenie takzvaného povoľovacieho procesu pre veriteľov ako aj povinnosti nahliadať do registra údajov o spotrebiteľských úveroch z dôvodu efektívnejšieho posúdenia schopnosti spotrebiteľa plniť si svoje záväzky plynúce zo spotrebiteľskej zmluvy. Predkladateľ touto zmenou zaviedol proces pre získanie povolenia na poskytovanie úverov a nahradil dovtedajší proces zápisu do registra veriteľov povoľovacím konaním, ktoré sú zároveň podmienené splnením zákonom stanovených podmienok. Vykonávanie povoľovacieho procesu bolo touto novelou zverené do starostlivosti Národnej banky Slovenska pričom tento proces bol rozdelený na obmedzený a neobmedzený a to v závislosti od počtu poskytnutých spotrebiteľských úverov. Súčasne sa zaviedol aj licenčný proces pre veriteľov, ktorí neposkytujú spotrebiteľské úvery, ale poskytujú iné úvery, ktorých rozsah je zákonom vymedzený. Pre veriteľov, ktorí chcú aj naďalej poskytovať na území Slovenskej republiky úvery a pôžičky sa teda zaviedla nová povinnosť, ktorá smeruje k vymedzeniu minimálneho štandardu podmienok ustanovených zákonom pre získanie povolenia. Vytvorenie takéhoto postupu bolo nevyhnutné s ohľadom na dovtedajší stav v oblasti poskytovania úverov a pôžičiek a to najmä vo vzťahu k spotrebiteľovi a s požiadavkou na zvýšenie odbornosti veriteľov (Národná rada Slovenskej republiky, 2014).

Momentálne Národná banka Slovenska (ďalej len NBS) na svojej internetovej stránke www.nbs.sk eviduje 26 bánk a pobočiek zahraničných bánk a 35 nebankových a iných nebankových veriteľov, ktorí sú po splnení zákonných podmienok oprávnení poskytovať spotrebiteľské úvery a pôžičky (Národná banka Slovenska, 2017a).

Pre porovnanie k 31. decembru 2014 bolo odborom dohľadu nad bankovníctvom a platobnými službami Národnej banky Slovenska evidovaných 260 aktívnych veriteľov (vrátane bánk a pobočiek zahraničných bánk) (Národná banka Slovenska, 2014, s. 15).

Druhou zásadnou zmenou, ktorú priniesla novela, bolo zakotvenie povinnosti veriteľa nahliadať aspoň do jedného registra údajov o spotrebiteľských úveroch, ktorý obsahoval zákonom stanovený minimálny rozsah informácií o spotrebiteľovi a údaje o spotrebiteľských úveroch. Táto povinnosť bola prezentovaná ako zásadná pro - spotrebiteľská zmena s cieľom legislatívne zakotviť uvedenú povinnosť na zabezpečenie zo strany veriteľa čo najpresnejšie posúdenie schopnosti spotrebiteľa plniť si svoj záväzok a splácať úver. Veritelia sú na základe tejto novely povinní poskytnúť po uzatvorení zmluvy o spotrebiteľskom úvere do jedného z registra zákonom stanovené údaje (Národná rada Slovenskej republiky, 2014).

Momentálne je týchto registrov štyri a sú nimi: Spoločný register bankových informácií "SRBI" - časť Register spotrebiteľských úverov v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, Nebankový register klientskych informácií "NRKI" - časť Register spotrebiteľských úverov v zmysle zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov, Register údajov o spotrebiteľských úveroch a Register spotrebiteľských úverov združenia SOLUS (Národná banka Slovenska, 2017b).

Druhým právnym predpisom, ktorý z tejto oblasti smeruje k posilneniu ochrany finančného spotrebiteľa je prijatá novela zákona č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve účinná od 23. februára 2018. Zmeny, ktoré táto novela prináša spočívajú najmä vo zvýšení nárokov na odbornú spôsobilosť finančných agentov a finančných

sprostredkovateľov. Ako vyplýva z dôvodovej správy k predmetnej novele oproti súčasnému stavu je potrebná kvalitnejšia regulácia osobitného finančného vzdelávania finančných agentov a finančných poradcov, pokiaľ ide o jeho obsah a taktiež reguláciu poskytovateľov osobitného finančného vzdelávania. Zmeny si vyžaduje aj oblasť zodpovednosti za škodu (Národná rada Slovenskej republiky, 2017a). Predkladaná novela iba sprísňuje podmienky na odbornú spôsobilosť finančných agentov a finančných sprostredkovateľov prijatú na prelome rokov 2010 a 2011. Po zavedení odbornej spôsobilosti v týchto rokoch klesol počet finančných agentov na slovenskom trhu z 26.245 na 14.918, čo predstavuje pokles o 42 % (TASR, 2012).

Bude zaujímavé sledovať ako novoprijatá právna ovplyvní počet finančných agentov do budúcnosti. Je však potrebné kvitovať zámer zákonodarcu na sprísnenie týchto odbornostných podmienok čo by malo posilniť dôveru verejnosti v profesionalitu týchto povolání.

Okrem legislatívnych nástrojov ochrany finančného spotrebiteľa sú dôležitou súčasťou tohto systému jednotlivé orgány verejnej moci do kompetencií, ktorých patrí výkon právomocí na úseku ochrany finančného spotrebiteľa. Ústredným orgánom štátnej správy v oblasti ochrany finančného spotrebiteľa je Národná banka Slovenska. Medzi základné úlohy Národnej banky Slovenska patrí vykonávanie dohľadu nad finančným trhom, prispievať k jeho stabilite, zabezpečiť zdravé a bezpečné fungovanie finančného trhu a v neposlednom rade zabezpečovať ochranu finančného spotrebiteľa. Národná banka Slovenska vykonáva svoje oprávnenia v oblasti ochrany finančného spotrebiteľa v dvoch rovinách. Prvá rovina pozostáva z preventívnej činnosti, ktorá má posilniť dôveru finančného spotrebiteľa, zabrániť opakovaniu praktík niektorých finančných inštitúcií, ktoré viedli k výraznej nespokojnosti spotrebiteľov a k zníženiu dôveryhodnosti daného sektora finančného trhu. Druhá rovina pozostáva z represívnej činnosti Národnej banky Slovenska a zo sankčných opatrení, ktoré je oprávnená uložiť v prípade zistenia porušenia práv spotrebiteľa. Tieto opatrenia sa realizujú prostredníctvom blokového a rozkazného konania.

Blokové konanie spočíva v tom, že ak Národná banka Slovenska pri výkone dohľadu na mieste spoľahlivo zistí, že dohliadaný subjekt v jednotlivom prípade porušil povinnosť v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov podľa zákona 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom alebo podľa osobitného predpisu a ak dohliadaný subjekt súhlasí so zaplatením blokovej pokuty, je osoba poverená výkonom dohľadu v mene Národnej banky Slovenska príslušná priamo na mieste uložiť tomuto dohliadanému subjektu pokutu v blokovom konaní za zistený nedostatok. V blokovom konaní možno podľa závažnosti, rozsahu, dĺžky trvania, následkov a povahy zisteného nedostatku uložiť pokutu až do výšky 2 500 eur. Ak dohliadaný subjekt súhlasí so zaplatením uloženej blokovej pokuty a má dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie uloženej blokovej pokuty na mieste v hotovosti, osoba poverená výkonom dohľadu mu vydá blok na blokovú pokutu zaplatenú na mieste. Prevzatie tohto bloku o uložení pokuty dohliadaný subjekt písomne potvrdí priamo na mieste uloženia blokovej pokuty, pričom tento blok je zároveň dokladom o súhlase dohliadaného subjektu s uložením blokovej pokuty a so zaplatením uloženej blokovej pokuty na mieste v hotovosti, ktorý má účinky právoplatného a vykonateľného rozhodnutia, a taktiež je potvrdením o zaplatení blokovej pokuty na mieste v hotovosti, ak bola bloková pokuta takto zaplatená. Ak dohliadaný subjekt súhlasí so zaplatením uloženej blokovej pokuty, ale nemá dostatok finančných prostriedkov na zaplatenie uloženej blokovej pokuty na mieste v hotovosti, osoba poverená výkonom dohľadu mu vydá blok na blokovú pokutu nezaplatenú na mieste s

poučením o spôsobe zaplatenia tejto pokuty, o lehote na jej zaplatenie do 30 dní odo dňa jej uloženia na mieste a o následkoch nezaplatenia uloženej pokuty. Prevzatie tohto bloku o uložení pokuty dohliadaný subjekt písomne potvrdí priamo na mieste uloženia blokovej pokuty, pričom tento blok je zároveň dokladom o súhlase dohliadaného subjektu s uložením blokovej pokuty a so zaplatením uloženej blokovej pokuty v určenej lehote, ktorý má účinky právoplatného rozhodnutia. Ak dohliadaný subjekt dobrovoľne nezaplatí celú sumu uloženej pokuty v určenej lehote, Národná banka Slovenska zabezpečí vymáhanie nezaplatenej sumy pokuty (Národná rada Slovenskej republiky, 2004, §35b ods. 1,2,4 a 5).

Podstatou rozkazného konania je, že ak bolo pri výkone dohľadu spoľahlivo zistené, že dohliadaný subjekt v jednotlivom prípade porušil povinnosť v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov podľa zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom alebo podľa osobitného predpisu a ak vec nebola vybavená v blokovom konaní, Národná banka Slovenska je príslušná bez ďalšieho konania vydať rozkaz o uložení sankcie dohliadanému subjektu za zistený nedostatok. Rozkazom o uložení sankcie možno podľa závažnosti, rozsahu, dĺžky trvania, následkov a povahy zisteného nedostatku uložiť pokutu až do výšky 5 000 eur alebo opatrenie na odstránenie a nápravu zisteného nedostatku. Dohliadaný subjekt, proti ktorému bol vydaný rozkaz o uložení sankcie, môže Národnej banke Slovenska proti vydanému rozkazu o uložení sankcie podať do 15 dní od jeho doručenia písomne odpor, ktorý musí byť odôvodnený. Včasným podaním odporu s odôvodnením sa rozkaz o uložení sankcie zrušuje a Národná banka Slovenska pokračuje v konaní v prvom stupni (Národná rada Slovenskej republiky, 2004, §35c).

Okrem vydania rozkazu je Národná banka Slovenska prostredníctvom osoby poverenej výkonom dohľadu na mieste príslušná priamo na mieste uložiť dohliadanému subjektu bezprostredné vykonanie opatrení na odstránenie zisteného nedostatku vrátane zakázania poskytovania finančnej služby alebo zakázania sprostredkúvania finančnej služby, na ktorú sa vzťahuje zistený nedostatok, až do odstránenia tohto nedostatku (Národná rada Slovenskej republiky, 2004, §35d).

Národná banka Slovenska môže taktiež uložiť zákaz používať dohliadanému subjektu nekalú obchodnú praktiku a neprijateľnú podmienku v neprospech finančného spotrebiteľa z zmluvách o finančných službách poskytovaných spotrebiteľom. Národná banka Slovenska je v rámci vykonávania svojej pôsobnosti v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov príslušná ako predbežnú otázku posudzovať nekalé obchodné praktiky dohliadaných subjektov a neprijateľné podmienky v zmluvách o poskytnutí finančnej služby (Národná rada Slovenskej republiky, 2004, §35e). Tomu, kto porušil práva finančného spotrebiteľa alebo porušil povinnosti v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov je oprávnená Národná banka Slovenska uložiť pokutu do výšky 700 000 eur, uložiť opatrenie na odstránenie a nápravu zistených nedostatkov, zakázať používať nekalú obchodnú praktiku alebo zakázať používať neprijateľnú podmienku, zakázať poskytovať finančnú službu alebo zakázať sprostredkovať finančnú službu, na ktorú sa vzťahuje zistený nedostatok, až do odstránenia tohto nedostatku, uložiť povinnosť uverejniť opravu neúplnej, nesprávnej alebo nepravdivej informácie ako aj za splnenia podmienok ustanovených zákonom odobrať povolenie alebo iné udelené oprávnenie na vykonávanie činnosti v oblasti finančného trhu alebo rozhodnúť o zrušení registrácie na vykonávanie činnosti v oblasti finančného trhu a o výmaze z príslušného registra osôb

oprávnených vykonávať činnosť v oblasti finančného trhu (Národná rada Slovenskej republiky, 2004, §35f).

Okrem týchto činností Národná banka Slovenska pôsobí aj v oblasti zvyšovania finančnej gramotnosti obyvateľstva a to najmä prostredníctvom realizácie workshopov, prednášok pre základné a stredné školy a prípravy informačných letákov pre dospelých ktoré poskytujú základné informácie o spotrebiteľských právach a kontakty, kde sa môžu spotrebiteľia obrátiť v prípade že majú pocit, že ich spotrebiteľské práva boli porušené. Najnovším projektom Národnej banky Slovenska v oblasti vzdelávania finančného spotrebiteľa je organizácia podujatia s názvom Dni finančného spotrebiteľa. V prípade ak sa spotrebiteľ domnieva, že jeho práva boli dotknuté, má právo sa obrátiť na Národnú banku Slovenska s podaním sťažnosti. Môže tak urobiť elektronicky, poštou alebo priamo prostredníctvom formulára uvedeného na internetovej stránke www.nbs.sk. O tom, že spotrebiteľia sa čoraz častejšie obracajú na Národnú banku Slovenska so sťažnosťami svedčia aj čísla, ktoré hovoria, že za rok 2015 bolo Národnej banke Slovenska doručených celkovo 1672 podaní pričom v roku 2016 to bolo už 2376 podaní (Národná Banka Slovenska, 2017b, s. 35).

Bankový ombudsman je druhým z orgánov, ktoré pôsobia v rámci systému ochrany finančného spotrebiteľa. Ak má spotrebiteľ pocit, že banka nejakým spôsobom porušila jeho práva je to práve bankový ombudsman na ktorého by sa mal obrátiť. Bankový ombudsman je nezávislý orgán zriadený Slovenskou bankovou asociáciou, po vzore nemeckého a poľského bankového ombudsmana a je subjektom alternatívneho riešenia sporov. Jeho úlohou je monitorovanie a vyhodnocovanie podnetov spotrebiteľov a mimosúdne riešenie sporov medzi bankami a ich klientmi. Trend zvyšujúceho sa počtu podaní finančných spotrebiteľov neobišiel ani bankového ombudsmana. Toto potvrdzuje aj tlačová správa bankového ombudsmana ktorý uvádza, že rok 2016 bol rekordným rokom, pretože sa naňho so žiadosťou o pomoc obrátilo 3181 klientov bánk, čo je doposiaľ najviac od roku 2007 kedy tento inštitút vznikol. Pre porovnanie v roku 2015 to bolo 2358 klientov (Bankový Ombudsman, 2017).

Štátne inštitúcie nie sú jedinými, ktoré pôsobia v oblasti ochrany finančného spotrebiteľa. Na území Slovenskej republiky pôsobí množstvo záujmových združení, ktoré sa venujú tejto problematike. Ministerstvo hospodárstva eviduje 28 takýchto spotrebiteľských združení (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2016).

Medzi ich základné úlohy patrí najmä snaha o usmernenie spotrebiteľov v snahe o ochranu svojich práv, poskytovanie právnych rád pri riešení ich spotrebiteľských problémov ako aj pomoc a zastupovanie v sporoch.

Spoločným znakom všetkých týchto spomínaných inštitúcií je zámer ochrany práv finančných spotrebiteľov. Budúcnosť tejto oblasti práva nám aspoň čiastočne môže predostrieť Návrh strategického rozvoja spotrebiteľskej politiky na obdobie rokov 2014 – 2020 vypracovaného Ministerstvom Hospodárstva v súlade s programom Európskej únie pre spotrebiteľov s názvom Podpora dôvery a rastu na rok 2020. V rámci tohto programu boli koncipované 4 základné ciele a to : zlepšenie bezpečnosti spotrebiteľov, posilnenie informovanosti, zlepšenie vykonávania, zintenzívnenie presadzovania a zaistenia nápravy a zosúladenie práv a kľúčových politík s hospodárskymi a spoločenskými zmenami. V súlade s týmito cieľmi si dalo Ministerstvo hospodárstva za úlohu v tomto časovom období vytvoriť ucelenú, modernú a dobre štruktúrovanú legislatívu. Ako samo uvádza „*množstvo prijatých právnych predpisov, ktorými síce došlo k aktualizácii a prispôbovaniu právneho rámca*

európskym pravidlám a štandardom, však neprispelo k sprehľadneniu právnej úpravy a k odstráneniu jej fragmentácie a roztrieštenosti. Stav de lege lata spôsobuje ťažšiu orientáciu spotrebiteľov a podnikateľov v právnych predpisoch, čo ich môže viesť k nesprávnej interpretácii niektorých inštitútov, k neuplatňovaniu spotrebiteľských práv a v konečnom dôsledku i k oslabeniu právnej istoty tak spotrebiteľov, ako aj podnikateľov. Legislatíva na úseku ochrany spotrebiteľa by mala byť jasná, transparentná, zrozumiteľná, koncepčná a jednotná. Pri tvorbe legislatívy je zároveň nutné dbať nielen o dosiahnutie čo najvyššej miery ochrany spotrebiteľských práv, ale aj o vyváženosť vzťahov medzi spotrebiteľmi a podnikateľmi, tak aby sa nevytvárali prekážky rozvoja podnikateľského prostredia“ (Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, 2014, s. 11).

Završením snahy, ktorú Ministerstvo Hospodárstva v tejto veci deklarovalo by malo byť vytvorenie uceleného právneho predpisu, ktorý pracovne nazvalo „*Spotrebiteľský kódex*“ alebo „*Spotrebiteľský zákonník*“, ktorý by mal obsahovať komplexnú právnu úpravu v oblasti ochrany spotrebiteľa. Treba uznať, že snaha Ministerstva Hospodárstva vypracovať takýto zákonník je ambiciózna a snaží sa o zjednotenie množstva právnych predpisov do jedného celku, avšak bude zaujímavé sledovať, aký následok to bude mať na občianske práva, ktorého súčasťou je momentálne aj problematika spotrebiteľských vecí a či nebude do značnej miery ovplyvnená aj rekodifikácia občianskeho práva. S vytvorením samostatného spotrebiteľského kódexu vyvstáva otázka či je možné v budúcnosti očakávať snahy o vymedzenie spotrebiteľského práva ako samostatného právneho odvetvia.